

Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság.

Commission hongroise pour la fixation des valeurs de statistique commerciale.

Szakosztályi ülések. — *Séances de section.*

A VII. szakosztály ülésén Szávost Zoltán, m. kir. kereskedelmi főtanácsos elnököl. Jelen voltak: Fürst Márton, Gruber János, Halmi Gyula, Keleti Kornél dr., Müller József, Reichart Emil kereskedelmi tanácsosok, Iványi Lajos és Szegő Béla szakértők. Napirend előtt Müller József, a Hungária Műtrágya-, Kénsav- és Vegyipar R.-T. igazgatója a szakma 1926. évi helyzetéről a következő jelentést terjesztette elő: „Ezen árucsoport termékeiből az 1926. év folyamán általában 10—30 százalékos belföldi keresletnövekedés folytán úgy a behozatal, mint a belföldi termelés megfelelően növekedett és az egész vonalon lassú javulás kétségtelen jelei mutatkoztak. Ellensúlyozta ezen javulást a vámengedmények folytán megnövekedett *külföldi verseny*, illetve a főleg az árubeszámvetés, amely a rentabilitás rovására az árak leszállítását vonta maga után, viszont a kiviteli lehetőségeket megjavítani nem volt módunkban. A legfontosabb műtrágyafajnak, a *szuperfoszfátnak* a behozatala, a belföldi nagy felkészültségű szuperfoszfát-ipar ellenére számottevően emelkedett. A *rézgálicgyárak* is csak kb. 40 százalékgig használhatták ki termelőképességüket; a *sósav- és glaubersótermelés* az üvegipar pangása folytán erősen hanyatlott; a *kénsavgyártás* a rézgálictermelés emelkedése arányában fokozódott. A *salétromsavbehozatal* erősen emelkedett. Az *autógéngázgyártásban* mintegy 20%-os emelkedés mutatkozott, a szén-savfogyasztás emelkedett ugyan, ezen iparág helyzetét azonban igen kedvezőtlenül befolyásolta a felette nagy túltermelés. A külkereskedelmi mérleg szempontjából örömdetes jelenségként állapítható meg, hogy a *kénsavból* (nem füstlőgő) nagyobb mennyiség került ki az országból. A *gyógyszer-vegyészeti ipar helyzete kedvezőtlenül* alakult a német gyógyszervegyészeti iparvállalatok tömörülésével, illetve hatalmas versenyével szemben. A *különböző sókból* a behozatal szintén emelkedett, úgyszintén a kisebb jelentőségű ipari segédanyagokul használt savakból is. Általában azonban éppen az ebbe az osztályba tartozó segédanyagok, valamint a mezőgazdasági többtermelést szolgáló cikkek részben behozatali, részben termelési többletéből megállapítható, hogy a termelés helyzete 1926-ban kedvezőtlenebbül alakult, mint az előző évben és úgy a feldolgozó ipar, mint a mezőgazdaság az 1926. évben intenzívebben termelt. Wolf Emil vezérigazgató felszólalásában a *gyógyszer-behozatali* forgalom úgy mennyiség, mint értékelés szempontjából való nagyobb részletezésének kívánatos voltát fejtette ki. A kérdéshez hozzászóltak még: Reichart Emil, aki a 15 százalékos értékvámok szerepének fontosságát emelte ki, mint olyan té-

nyezőt, amely az értékelés esetleges vitás pontjaira világosságot deríthet; továbbá Keleti Kornél dr., aki a számlaértékeket nem tartja megfelelő kiinduló pontnak. A vitát az elnök javaslata zárta be, aki a nagyobb és a forgalom jelentős részét lebonyolító cégek esetenkénti bevonását tartotta célszerűnek. A szakosztály ezek után a *savak, alkáliák, sók, cseppfolyósított gázok, mesterséges trágyák, finomított vegyi készítmények, savak nyersanyagai, kőszén és csontszén 1926. évi egységértékeinek megállapításával foglalkozott.*

A III. szakosztály ülésén Jeszenszky Pál szakosztályelnök akadályoztatása folytán Schwarz Ármán m. kir. kereskedelmi főtanácsos elnököl. Az ülésen megjelentek: Deutsch Arthúr, Frey Kálmán, Hegedüs Vilmos, Lóránt Béla, Schmidt Richárd, Zádor Félix kereskedelmi tanácsosok és Vas Izidor szakértő, A *szakosztály* az élő és szárított növények, a *gabona*, hüvelyesek, *liszt és magvak értékének a megállapításával foglalkozott.* Az élő és szárított növények előzetes értékeit a bizottság jóformán változtatás nélkül elfogadta. A *búza értékét* a bizottság a búza évközbeni árváltozásai szerint az *egy-egy kiviteli relációkban külön-külön állapította meg.* Ez azonban a kivitel végösszegén csak egész jelentéktelen változást idézhet elő, mert az értékek felülvizsgálása ennél a fontos kiviteli tételnél a bizottsági tagok havi jelentései alapján már az év folyamán megtörtént. Változatlanul hagyta a bizottság a rozs, árpa, zab és tengeri értékét. Szükségesnek látta azonban, hogy az előmunkált *rizsnél az olasz és brit-indiai áruk között lévő minőségi különbség az értékben is kifejezésre jusson. Nagybobb vita volt a bab értékelésénél,* a bizottság végül is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a nagy termelés és a világpiaci nyomott árak indokolják az alacsonyabb látszó 20 pengős egységértéket s csak az olasz és német viszonylatban emelte egy kissé az értéket. A borsó kivitelében az angol és németalföldi kivitel értékét kellett emelni, mert ebben a két országban egy magyar gazdaság szerződés alapján vetőborsót szállít. A bükköny kivitelében nagy az értékfluktuáció, a szerint, hogy mennyi volt a szösös bükköny részesedése. Az olajosmagvaknál alig volt változás. Szükségesnek látta azonban a bizottság a lucernamag értékének nagyarányú felemelését. A búzaliszt értékét a világpiaci árak, különösen a magyar kivitel szempontjából fontos cseh és osztrák értékek alapján vizsgálta felül a bizottság. Az egyes országok szerint nagyok az értékkülönbségek. Ezeket a különbségeket a kivitt lisztfajták minősége, valamint az évközben történt árváltozások

igazolják. Emelte végül a bizottság a hántolt rizs értékét is.

A XIV. szakosztály ülésén Mössner Pál dr., szakosztályelnök, m. kir. kereskedelmi főtanácsos elnökölt. Az ülésen megjelentek: *Fischl* Simon, *Konta* József Ferenc, *Morvay* Izsó dr. kereskedelmi tanácsosok, *Pillon* Vilmos és *Steiner* Ödön szakértők. A bizottság a len, kender, juta, valamint az ezekből készült fonalak és szövetek értékét vizsgálta felül. A szakosztály jelentését *Morvay Izsó dr.*, kereskedelmi tanácsos terjesztette elő. Az 1925. esztendőben nyers lenben a világpiacon beállott óriási áresés folytán a lenkikészítő telepeket érzékeny veszteség érte, úgyhogy az 1926. évben a lennel bevetett terület erősen csökkent. A termelés a hazai lenkikészítő gyárakra rendkívül nagy megterhelést jelent, a lentermelés fokozása végett tehát az államnak kellene a kikészítőtelepeket mentesíteni a nagy tőkebefektetés alól. Az 1926. évben már megindult az orosz lenexport is Európa felé. A lenfonalakban még behozatalra szorulunk, különösen az 50-es fonalfinomságon felüli fonalakból lesz még import sokáig, mert ezt a finomságot belföldi gyárak már nem gyártják. A lenfonalakban beállott áresést a világpiaci árcsökkenés mellett a cseh fonógyárak dumpingja is növelte. Ez az esztendő a gazdasági depresszió hatása alatt állott. Kedvező momentum egyedül az volt, hogy a hazai gyárakat a közszállítások foglalkoztatták. A lenfeldolgozó gyáraknak általában azzal is számolni kell, hogy amint a műselyem sok helyen kiszorítja a pamutot, éppúgy a pamut olcsóságánál fogva sok helyen már pamutárut használnak, ahol azelőtt lenáruban volt fogyasztás. A lenáruban a világpiacon beállott árcsökkenésnek megfelelően a bizottság indokoltnak látta az előzetes értékeknek 15—20 százalékkal való leszállítását. A nyersjuta-árakban az év folyamán beállott nagy változások folytán sok nehézségbe ütközött a nyersjuta, valamint az ebből készült fonálárak értékmegállapítása is. Mivel azonban ezeknél a cikkeknél a havi értékek rendelkezésre állottak és az előzetes értékelés a havi javaslatok alapján történt, a bizottság nem látta indokoltnak, hogy az értékeket megváltoztassa. A jutyártás termelőképességének körülbelül csak a felét tudta kihasználni, csak az év harmadik negyedében lendült fel egy kissé a gyártás, amikor a cseh konkurrenciája a Balkán felé egy kissé alábbhagyott.

A X. szakosztály ülésén Wolfner József, m. kir. kereskedelmi főtanácsos elnökölt. Jelen voltak: *Acél* Rezső dr., *Augenfeld* Lajos, *Grünwald* Albert, *Hirsch* A. Jakab, *Schön* Géza, *Strasser* Gula, *Weiss* Miksa kereskedelmi tanácsosok, *Kelemen* Lajos és *Robitsek* Géza szakértők. A szakosztály a nyersbőrök, cserzőanyagok és kivonatok, a bőripar termékei, nyers kaucuk, a kaucukipar termékei, szőrme- és szűcsárak, viaszosvászon és az ezekből

készült áruk egységértékének megállapításával foglalkozott. A nyersbőrárak üzletmenete *Lajtha* Pál jelentése szerint a következő volt: „Az 1926. évi nyersbőrforgalom statisztikája úgy a mennyiség, valamint az értékek vonatkozólag alig hasonlítható össze az előző évekkel, szintúgy későbbi időkre nézve is csak az 1926. év második felében való forgalom egy része képezheti az összehasonlítás tárgyát; még pedig azért, mert a forgalom korlátozott volt. Oly időben, midőn behozatali, valamint kiviteli korlátozások vannak, tehát amidőn az ország belterületén a nyersanyag szabad felhasználására vonatkozólag állami intézkedések a szabad versenyt lehetetlenné teszik, csakis a zárt forgalom határainkon belüli fejlődéséről beszélhetünk. Az 1926. év egész folyamán a nyers marhabőrök, ló-bőrök, borjúbőrök kivitele tilos volt és ezen cikkeken legfeljebb csak egyes tételek nyertek kiviteli engedélyt: így néhány vagonrakomány nyers, friss birkabőr, továbbá a nyersbőrkereskedők kérelmére 50.000 darab friss, szózott borjúbőr, amely mintegy nyersanyagfelesleget képezett az országban. Marhabőrökben a nyersanyagtermelés az országban túlkicsiny, mert hiszen láttuk azt, hogy az 1926. év folyamán az import emelkedett, hogy a bőrgyárak nyersbőrszükségletét kielégíthesse. A magyar borjúbőrgyárak annak dacára, hogy 50.000 db. nyers borjúbőr kivitelre került, a jobb nyersanyagot Német- és Franciaországból kényszerültek importálni, mert a vidéki magyar borjúbőrök kezelése a mészárosoknál sajnos, olyan hiányos és kezdetleges, hogy abból a nagyközönség által igényelt jobb minőségű készbőr nem készíthető. A juh-, bárány- és gidabőrök kivitelét már 1926 előtt engedélyezték, tehát módunk volt a nemzetközi forgalomba bekapcsolódni akkor, amikor a rendszeres kivitel megkezdődött, amely — mint ezen cikkek régi eladási piacaira — Németországba és Cseh-Szlovákiába irányult. A magyar kecskebőr-produkció, azáltal, hogy a hegyvidék elszakadt az országtól, nagyon hanyatlott és a kis termelés részben Ausztriába, részben Cseh-Szlovákiába vitetett ki. A nyersbőr kivitel értékének összegét igen nagy részben a különböző szőrmeáru értéke képezte, ez azonban teljesen megszűnt a hegyvidék elvesztésével. Megemlíthjük még, hogy a régi, nagy, tranzitüzlet, amely Budapesten volt, teljesen megszűnt. Bosznia-Hercegovina, Szerbia, Bulgária és Törökország a háború előtt számtalan vagon nyers juh-, bárány- és kecskebőrt küldött Budapestre eladás céljából és ezekhez csatlakoztak a bánáti, erdélyi, valamint horvát igen nagy és számottevő tételek. A kereskedelmi szerződések hiánya, a forgalmi adó, és a beutazási engedélyek nehézségei ezen üzletágat teljesen tönkretették és csak ha ezek megszűnnek, lesz lehetséges az elveszett összeköttetéseket ismét pótolni. Természetesen a jelenlegi állapotnak örülnek a bécsi, valamint a

prágai és lipcei piacok, ahova az elvesztett magyar forgalom most irányul és Zágrábban képződött egy egészen új gócpontja a nyersbőrkereskedelemnek, a magyar érdekek mérhetetlen nagy kárára. A *bőrszakmára* vonatkozólag *Augenfeld* Lajos terjesztett elő jelentést. 1926. év első felében a *bőr-árak* úgy a hazai, mint a nemzetközi piacon *állandóak* voltak, csak július és augusztus hónapokban emelkedtek kb. 5%-kal és aztán az év végéig változatlanok maradtak. A behozatal általánosságban szűk keretek közt mozgott. *A kivitel a talpbőrben elég jelentékeny volt*, sőt egyes minőségekben jelentősen meghaladta a behozatalt. *Sikerült továbbá gépszíjbőrt, fekete boxcalfot és fekete chrómlóbőrt*, ha nem is tekintélyes mennyiségben, *kivinni*. A nemzetközi piacon a *marhanyersbőr* 1926. évben eléggé változóan mozgott. Február és június hónapokban gyenge irányzatot mutatott és az árak mérsékelten morzsolódtak, azonban később javultak és az év végén szilárdult meg a piac annyira, hogy december hónapban a legmagasabb árakat jegyezték. A legfontosabb cserzőanyagban, *quebrachokivonatban*, nagy árhullámzás volt, és ennek ára az év folyamán tonnánként 15 angol fontról 20 fontig *emelkedett* ami a bőripart elég súlyosan érintette. Egyéb, tengerentúli cserzőanyagok árai eléggé állandóak voltak, csak a *dividivi* ára, melyben jó termés volt, lett 15—20%-kal olcsóbb. *A hazai termelés cser- és fenyőkéregben nagyon csekély volt*; ugyancsak gyenge termés volt gubacsban, úgyhogy a hazai cserzőanyagokban támadt hiányokat külföldi cserzőanyagokkal kellett pótolni. A gumiipar helyzetét *Kelemen* Lajos ismertette. A belföldi *fogyasztás* és kivitel is jelentékenyen *emelkedett* az előző évhez képest, bár a francia kereskedelmi szerződésből eredő károk erősen éreztették súlyos hatásukat. Az *automobilizmus* örvendetes *fejlődése* a pneumatikáipar további izmosodását fogja eredményezni, különösen akkor, ha hazánkban szélesebb alapokra fogják az automobilgyártást helyezni. *A magyar gumiipar* magas tech-

nikai fejlettségénél és *kitűnő exportorganizációjánál* fogva egyes speciális gyártmányait nemcsak a Keletre és a szomszédos államokba, hanem a régi és jól alapozott gumiiparral rendelkező nyugati államokba is képes volt kivinni. A kivitt cikkek közül különösen kiemelendők az összes műszaki puha-*gummiárak*, továbbá *keménygummiárak*, *gummisar-lak*, *magasnyomású tömítőlemezek* és a *felfújható gummijátékok* és *labdák*. Végül a *viaszosvászon* és *műbőr* forgalom alakulásáról *Grab* Alajos jelentése került napirendre. *A behozatal* lényegesen *nem változott*. *Ami a kivittelt illeti*, úgy a viaszosvászon, mint a műbőr exportálásának terén komoly eredményeket iparkodtunk elérni, azonban ezen cikknek az amerikai és angol, de legfőképpen a német *versennyel kell* nagy mértékben *megküzdnie*. Legelsősorban az exporttőrekvéseinket megakadályozó okot ott kell keresnünk, hogy a német viaszosvászon- és műbörgyárak a saját országukban egy nagy, említett cikket feldolgozó iparral bírnak s ezáltal a legolcsóbb exportra képesek. A mi exportszállításainknál, sajnos csupán a felhasznált nyersanyag árát tudjuk megfizettetni, de semmiesetre sem a munkabért és üzemköltséget. Az utolsó időkben a német exportárak minősége is lényeges javuláson ment keresztül, úgyhogy ma még nehezebb az exportálásban velük tartani. Ezzel szemben minden olyan áru, amelyet ezen cikkből az ország területére behoznak, minőségileg másodrangú. Természetes azonban, hogy továbbra is iparkodni fogunk exportunkat emelni, már csupán csak munkásságunk állandó foglalkoztatásának érdekében is. A bizottság ezután a szakosztály körébe tartozó árak 1926. évi egységértékeinek felülvizsgálásával foglalkozott. A szakosztályüléseken az elnökség részéről *Konkoly Thege* Gyula dr., miniszteri tanácsos, *Farkas János* dr. miniszteri osztálytanácsos, a bizottság h. elnökei voltak jelen. A III. és XIV. szakosztály ülésén *Kádas Károly* dr., a bizottság titkára, a VII. és X. szakosztály ülésén *Sibelka-Perleberg* Arthur dr., min. s. fogalmazó volt az előadó.

Kisebb közlemények.

Petites communications.

M. kir. Központi Statisztikai Hivatal.

Office central royal hongrois de statistique.

Nyugdíjazás. — *Mise à la retraite.* A m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr folyó évi január hó végével *Szöke* Lajos és *Nemes* Zsigmond statisztikai irodafelügyelőket nyugalmába helyezte. *Szöke* Lajos több mint három évtizedes igen buzgó és értékes szolgálat után érdemeinek teljes elismerése mellett helyzetetett nyugalmába.

Kinevezés. — *Nomination.* A m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr *Gombás* Géza stat. gyakorlatot végleges minőségű statisztikai tisztté nevezte ki.

A m. kir. központi statisztikai hivatal igazgatója *Abaffy* Lajos áll. díjnokot statisztikai gyakoronokká nevezte ki.